Svenska lärosäten – en motor för startups

- Sedan år 2010 har svenska lärosäten bidragit till fler än 2 500 nya bolag.

Rapporten är framtagen av Sveriges universitets innovationskontor. Den sammanställer aktiebolag med ursprung i akademin, där de flesta har fått tidigt stöd från innovationskontoren. Sedan 2010 har totalt 2 522 sådana bolag identifierats. Under räkenskapsåret 2023 sysselsatte de 9 376 personer, omsatte nära 18 miljarder kronor och genererade uppskattningsvis 4 miljarder i skatt. Det är dock troligt att siffrorna underskattar det faktiska utfallet, eftersom datainsamlingen fortfarande är i ett tidigt skede.

Bakgrund

Sveriges universitet arbetar systematiskt genom sina innovationskontor för att bidra till att nya idéer och forskningsresultat från akademin omvandlas till lösningar som skapar värde för både samhälle och näringsliv. Det kan handla om allt från tekniska innovationer och medicinska behandlingar till nya tjänster, metoder och sociala innovationer.

I vissa fall är kommersialisering och bolagsbildning en effektiv väg för att föra ut kunskap baserad på forskning och utbildning till marknaden. I andra fall sker nyttiggörandet genom licensiering, direkt försäljning eller implementering i existerande organisationer, exempelvis inom vård, skola eller offentlig förvaltning.

Syftet med bildandet av innovationskontor var att främja samverkan mellan akademi och omvärld och därigenom bidra till ökad innovation, hållbar tillväxt och samhällsutveckling. Sedan etableringen har innovationskontorens erbjudanden vidareutvecklats i takt med det bredare innovationssystemets utveckling, med målsättningen att agera komplementärt och behovsstyrt utifrån olika aktörers frågeställningar och förutsättningar. För att även landets högskolor skulle få tillgång till likvärdigt stöd har vissa universitet under senare år fått ett särskilt uppdrag att erbjuda innovationsfrämjande tjänster till lärosäten utan egna innovationskontor.

Datainsamling och rapportens underlag

Som en del av ett gemensamt initiativ har innovationskontoren identifierat och samlat in organisationsnummer till nystartade aktiebolag som bygger på forskningsresultat och kunskap från svenska lärosäten under perioden 2010–2023. Dessa startups har grundats av forskare, studenter eller annan universitetsanknuten personal, och de flesta har fått tidigt stöd från ett innovationskontor.

Organisationsnumren har legat till grund för insamling av årliga offentliga bolagsdata, i huvudsak baserad på publicerade bokslut. Följande ekonomiska nyckeltal har samlats in för åren 2019–2023: antal anställda, omsättning, skatteinbetalningar, löner till styrelse och VD, löner till övriga anställda, sociala avgifter samt totala personalkostnader.

Utöver antalet nystartade aktiebolag har insamlad data aggregerats och analyserats i termer av den totala ekonomiska påverkan – främst sammanlagd omsättning, totalt antal anställda samt beräknade skatteintäkter. Uppskattningen av skatteintäkter baseras på en förenklad schablonberäkning, där 31 procent skatt har antagits på summan av rapporterade personalkostnader, sociala avgifter och företagsvinst.

Endast bolag som fortfarande är verksamma under det ursprungliga organisationsnumret inkluderas i denna statistik. Bolag som har förvärvats eller fusionerats med andra och därmed bytt organisationsnummer inkluderas alltså inte. Likaså inkluderar denna sammanställning inte heller bolag grundade före 2010 eller de som inte är registrerade av innovationskontoren.

Nystartade bolag (2010–2023)	**2 522**
Antal anställda (2023)	**9376**
Omsättning (2023)	**17 726 mnkr**
Beräknade skatteintäkter (2023)	**4 405 mnkr**

Tabell. Data över bolagens ekonomiska statistik.

Resultat

Sedan 2010 har mer än 2 500 nya aktiebolag startats med grund i idéer och forskningsresultat från svenska lärosäten – i snitt omkring 200 nya bolag per år. Diagrammet nedan visar en tydligt växande ekonomisk aktivitet bland dessa bolag, med en samlad omsättning som ökat från 5,5 miljarder år 2019 till 17,7 miljarder kronor år 2023.

Samtidigt har antalet anställda mer än fördubblats under perioden, från 3 971 till 9 376. Utöver dessa siffror tillkommer ytterligare sysselsättning genom konsulter, underleverantörer och samarbetspartners – en indirekt effekt som inte omfattas av statistiken men som utgör en betydande del av det bredare värdeskapandet kring bolagen.

Omsättning och antal anställda indikerar bolagens ekonomiska tillväxt och vikten av denna för att skapa skatteintäkter. Under räkenskapsåret 2023 beräknas dessa bolag ha genererat 4,4 miljarder kronor i skatteintäkter.

Sammanfattning

Resultaten i denna rapport visar tydligt att svenska lärosäten, genom innovationskontoren, besitter en unik kompetens och kapacitet att omvandla kunskapsbaserade idéer till framgångsrika bolag. Innovationskontorens roll som motor i det svenska innovationssystemet blir särskilt tydlig i ljuset av de redovisade siffrorna, och utgör en avgörande länk i kedjan som möjliggör att akademisk kunskap omvandlas till företag, arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt. Innovationskontoren bidrar inte bara till att stärka Sveriges konkurrenskraft globalt, utan också till att skapa lösningar med samhällsnytta.

Framåtblickande ser författarna ett fortsatt behov av en datadriven och strategisk dialog kring hur Sveriges lärosäten ytterligare kan förstärka sin förmåga att stötta kommersialisering och nyttiggörande av forskning. Detta är avgörande för att långsiktigt utveckla ett innovativt näringsliv och ett hållbart samhälle.

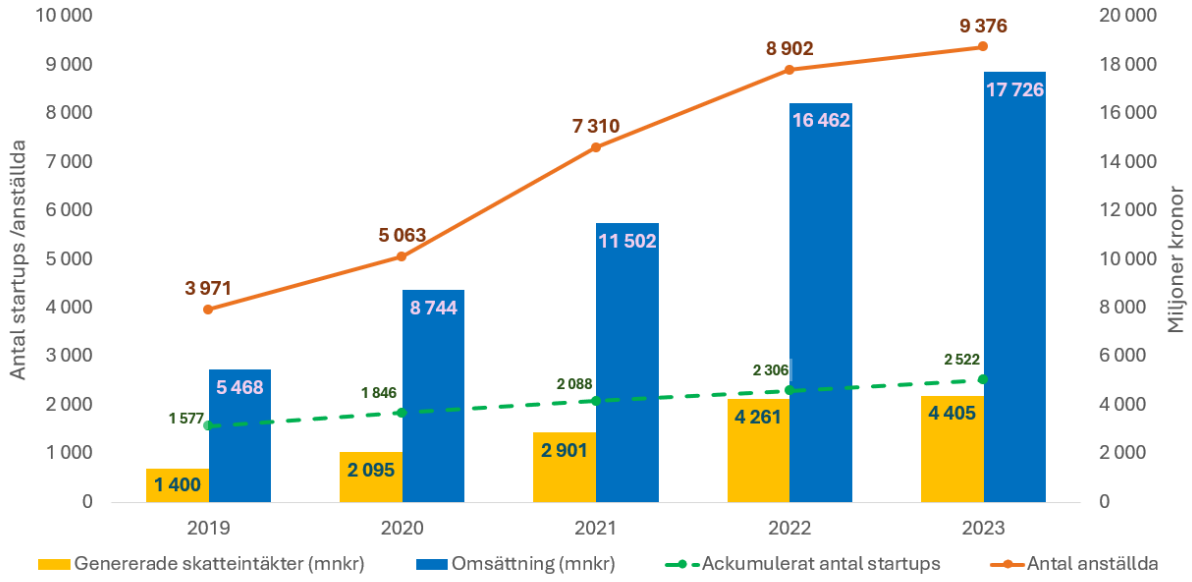

Figur. Illustration av samlade ekonomiska nyckeltal för nya bolag startade mellan 2010 och 2023 från svenska lärosäten.

Deltagande lärosäten

Rapporten är resultatet av ett gemensamt initiativ mellan svenska universitets innovationskontor, där Niclas Nilsson (Lunds universitet), Malin Graffner Nordberg (Uppsala universitet) och Lisa Ericsson (Kungliga tekniska högskolan) agerade sammanställande medförfattare.

Underlaget är baserat på gemensam data från samtliga 14 innovationskontor med tillhörande lärosäten (namngiven ansvarig eller representant för innovationsverksamheten inom parentes). I bokstavsordning; Blekinge tekniska högskola (Kennet Henningsson), Chalmers tekniska högskola (Linda Vidén Ljungars), Göteborgs universitet (Camilla Pettersson), Högskolan i Borås (Anita Brnic Kristo), Högskolan i Halmstad (Staffan Enting), Högskolan i Skövde (Tabea Dierker), Högskolan Väst (Peter Sahl Olofsson), Jönköping University (Hanna Aspklint), Karolinska institutet (Patrik Blomquist), Karlstads universitet (Håkan Spjut), Kungliga tekniska högskolan (Lisa Ericsson), Linköpings universitet (Ingela Lindahl), Linnéuniversitetet (Kjärstin Hagman Boström), Luleå tekniska universitet (Johan Bergström), Lunds universitet (Niclas Nilsson), Malmö universitet (Charlotta Nordenberg), Mittuniversitetet (Nina Erkenstam), Mälardalens universitet (Heini Karlström), Stockholms universitet (Hanna Ridefelt), Sveriges Lantbruksuniversitet (Nicholas Jakobsson), Uppsala universitet (Malin Graffner Nordberg), Umeå universitet (Daniel Hoffman) och Örebro universitet (Helena Melander-Bergström).